

Permacultuurprincipes in de praktijk.

De vraag naar extra praktische uitleg over permacultuur wordt regelmatig gesteld. Zeker wanneer je over de verschillende permacultuurprincipes praat in theorie, is het niet altijd direct duidelijk hoe dit zich vertaalt in de praktijk. Daarom heb ik hieronder permacultuur in de moestuin verduidelijkt aan de hand van enkele principes.

Ik heb me beperkt tot 6 principes, anders zou het artikel te lang worden. Want uiteindelijk hebben alle principes hun toepassing in een natuurlijke moestuin. Vele principes pas je onwetend al zelf al toe!

Een moestuin opstarten

Je hebt een weide, een stuk braakliggend land of een verwilderd stuk tuin? Je wil graag wat voedsel kweken maar hoe begin je eraan? Welke principes gebruik je allemaal tijdens de opstart van een natuurlijke moestuin?

Principe 1. Observeer en handel ernaar

Als er bomen of struiken staan, kijken we welke functies ze hebben: windschut, visuele beschutting, afsluiting van het terrein, nestplaats voor vogels, leveranciers van voedsel in de vorm van bessen, fruit of noten, van kruiden voor thee of medicatie, van materialen en gereedschap en zo meer.

Bij de planning van onze eetbare tuin houden we zeker rekening met deze bomen en struiken en we bewaren ze als ze gezond zijn.

Principe 11. Gebruik randen en waardeer het marginale

Als er geen bomen of struiken aanwezig zijn, zullen we er in onze planning wel enkele opnemen om de verschillende hoogtes te benutten. Gaat het om een heel kleine tuin, dan opteren we voor klimplanten als vervangers van bomen en struiken.

Het fijne van permacultuur is dat het 'vriendelijk' werk is: geen gedoe met zware machines, geen gespit tot je rug kromstaat, maar een aangename bezigheid waarbij je het leven stimuleert. De voorbereiding bestaat uit het verzamelen van allerlei materialen: bruin golfkarton, niet geveerd en met een minimum aan inkt. Het gemakkelijkst zijn de grote kartons die je kan vinden bij een fietswinkel, een meubelzaak of een winkel van elektrische apparatuur zoals tv's, zonnepanelen, e.d.

Zeer interessant zijn de bruine kartons die tussen de lagen van producten op paletten liggen. Maar, helaas, het is over het algemeen niet zo gemakkelijk om eraan te geraken. Die kartons hebben nl. allemaal dezelfde afmetingen en er zitten geen inkt, plastic of nietjes op. De andere kartons moet je eerst ontdoen van al die niet gewenste producten en dat kan wel wat tijd in beslag nemen.

Principe 6. Produceer geen afval, maak kringlopen

Je moet ook zorgen voor afdekking: stro, houtsnippers of groencompost of een ander organisch materiaal. Wil je onmiddellijk aan de slag met planten dan is compost nodig. Heb je nog even geduld dan kan je stro of houtsnippers gebruiken.

Bedoeling van dit afdek materiaal is het karton aan het gezicht onttrekken, het karton op zijn plaats houden en ervoor zorgen dat het vochtig wordt en verteert. Stro is goedkoop, gemakkelijk hanteerbaar en aangenaam om mee te werken. Staat er op de grond, die je wilt gebruiken, hoog onkruid dan kan je dat afmaaien of plattrappen. Laag onkruid en gras mogen blijven staan.

Principe 8. Verenig eerder dan te scheiden

Het eigenlijke werk bestaat erin de bodem goed af te dekken met het karton. Hierbij let je erop dat spleten in de kartons bedekt worden en dat de verschillende kartons elkaar ruim overlappen, zo'n 25 cm. Immers, het kleinste lichtstraaltje laat planten groeien.

Onmiddellijk dekken we het karton af met het organisch materiaal waarvoor we gezorgd hebben. Denk erom het voldoende dik te leggen: stro een 20-tal cm, houtsnippers een 10-tal en compost een 15-tal als je er onmiddellijk wilt in tuinieren. Stro zakt immers nog een heel stuk in bij regen. Het beste is als je meerdere maanden de bodem afgedekt kan laten liggen, liefst in herfst en winter. Tijdens deze periode kan je aan de planning werken en ideetjes opdoen.

Na de winter is de begroeiing onder het karton verteerd evenals het karton. Door de activiteit van het bodemleven vind je onder het organisch materiaal, dat dan ook al gedeeltelijk verteerd is, mulle grond. Als je de bodem goed hebt afgedekt is er geen één- of tweejarig onkruid meer te bespeuren. Wortelonkruiden komen er wel door, aangezien ze een grote voedselvoorraad hebben. Je trekt ze best regelmatig uit en dan verdwijnen ze na enige tijd ook.

Als er voldoende humus in de grond zit, is de grond klaar om te beginnen tuinieren. Wil je humus toevoegen dan kan dat het best door een (dikke) laag groencompost bovenop te leggen. We werken niets in!

Principe 5. Gebruik en waardeer hernieuwbare grondstoffen en diensten

Het bodemleven doet dat voor ons en zo halen we geen vers onkruidzaad naar boven en verstoren we de grond niet. Je maakt zelf de planning op van de vorm van de teeltpercelen: rechte bedden van 1,20 m breed met telkens paden ertussen van een 50-tal cm, sleutelgatbedden of een boomstructuur. Zorg er in elk geval voor dat je met een minimum aan verplaatsing alle percelen kan bereiken en dat je elke plek kan bereiken zonder op de teeltpercelen te lopen.

Op de paden leggen we nog eens karton en houtsnippers, op de teeltpercelen leggen we geen karton meer. Wil je ineens ook beginnen te tuinieren als je de grond met karton afdekt, dan leg je een dikke laag groencompost bovenop het karton. Hierin kan je dan zaaien en planten. Om te planten kan je eventueel een kruis-insnede maken in het karton en de plant in de grond onder het karton planten.

Bedenk wel dat deze manier van werken geen goede opbrengst geeft in het eerste jaar: er is te weinig vocht beschikbaar, zeker als het een droge of warme zomer is. Het is vaak beter voor een langzamere weg te kiezen: 1 jaar karton en daarna tuinieren. Struiken of bomen kan je wel ineens planten en nadien het karton met de bedekking er rond leggen. Zo hebben de struiken of bomen minder concurrentie van andere planten en ze groeien heel wat sneller.

Principes helpen je verder

Dit zijn maar enkele voorbeelden van hoe de principes je in de praktijk kunnen helpen. Het is een langzaam proces dat tijd vergt en dat je niet kan overhaasten. Maar ook dat is een permacultuurprincipe: Gebruik kleine en trage oplossingen.